

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

Таким чином, інвестиції забезпечують безпеку суспільного відтворення пропорцій економіки, які сприяють або динамічному, сталому розвитку, або його стримують. Під інвестиційною безпекою розуміють можливість задовольнити інвестиційні потреби (країни, регіону, підприємства) у реалізації тих чи інших ефективних проєктів. При цьому, кошти будуть своєчасно повернуті, а сам проєкт буде екологічним, продукція, яка випускається або послуга, яка надається будуть конкурентними, що дозволить забезпечити активний платіжний баланс та своєчасні надходження до бюджету.

Інфраструктура інвестиційного ринку вимагає удосконалення – розвиток кредитування реального сектору економіки, формування вітчизняного ринку цінних паперів, нестабільне законодавство та інше, але необхідна також відповідна інфраструктура природоохоронної діяльності – створення відповідних підприємств, які випускають екологічне обладнання, організацію та заготовку відходів, їх утилізацію. Економіка стане тоді екологічною, безпечною для суспільства, коли буде створена ефективна інфраструктура інвестиційного ринку та ефективна природоохоронна діяльність. Одна інфраструктура повинна доповнювати іншу.

Література

1. Холод С.Б. Інституціональні концепти стабільності економіки регіону: монографія. – Дніпропетровськ: ДУАН, Монолит, 2016. – 168 с.,с.133-134.
2. Електронне джерело. Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_11352.

ПРИНЦИПИ, ЗАВДАННЯ, ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Іванченкова Л.В., д.е.н., професор кафедри обліку та аудиту ОНАХТ,
Іванченков В.С., к.е.н., директор з економіки ТОВ «Чорноморська іграшка»**

Система фінансово-господарського контролю потребує ефективної організації, впорядкування всіх її процедур, які будуть приведені в системний взаємозв'язок, обумовлений цільовою функцією. Впровадження наукової організації у фінансово-господарський контроль вимагає координації й взаємного ув'язування цілого ряду різнорідних за технічним характером процесів, які виконуються фахівцями різних професій.

Для того щоб правильно організувати працю контролера (ревізора) й одержати найбільшу ефективність, необхідно поєднувати його з організацією всього контрольно-моніторингового процесу, передовою методологією контролю, заснованою на застосуванні новітніх засобів у збиранні й перетворенні економічної інформації для цілей управління діяльністю харчових підприємств [1]. Дослідження господарської діяльності в системі фінансовогосподарського контролю засновано на вивченні й перетворенні

інформації, що характеризує цю діяльність. В даному випадку потрібно ефективно суміщати трудові процеси і матеріальні складові виробництва, а саме: засоби (технічне устаткування, супутній інвентар, який допомагає перевіряючому опрацювати інформацію) і предмети праці (фактична, довідкова, нормативна та інші види інформації в своїй сукупності згідно із завданнями і метою перевірки). Для цих цілей варто впорядкувати систему фінансово-господарського контролю. Всі її елементи необхідно привести в системний взаємозв'язок, обумовлений цілями й завданнями фінансово-господарського контролю. Запропонована систематизація можлива за умови її наукової організації, яка вимагає впровадження ряду методик, науково досліджених шляхом узагальнення передового практичного досвіду й спрямованих на найбільш раціональне виконання контрольньо-моніторингового процесу. Наукова організація фінансово-господарського контролю передбачає застосування затверджених методичних вказівок, положень, інструкцій, що забезпечують раціональну організацію контролю в умовах інноваційного розвитку на базі сучасних ІТ-технологій пошуку, збирання й передачі економічної інформації споживачам (контролерам). Ріст обсягів виробництва, його концентрація, ускладнення функцій управління, а також різке збільшення інформації, необхідної для контролю, веде до збільшення чисельності контролюючого персоналу. Обробка інформації постійного вимагає удосконалення ІТ-технологій, які використовуються в управлінні й контролі великими підприємствами й галуззю [2]. У свою чергу, виникла необхідність концентрації контрольного апарату у великих контрольньо-моніторингових управліннях (відділах) із числа економістів, ревізорів, юристів, бухгалтерів, технологів для проведення комплексного контролю фінансово-господарської діяльності підприємств й об'єднань фахівцями різного профілю, які всебічно досліджують об'єкти контролю, встановлюють причини недоліків, невикористані резерви, розробляють пропозиції по інтенсифікації господарської діяльності. Крім того, централізація контрольньо-моніторингового апарату дозволяє виконувати контрольньо-моніторингові процедури шляхом спеціалізації й кооперування, що є поділом праці [2]. Таким чином, наукова організація фінансово-господарського контролю включає: організацію контрольньо-моніторингового процесу, управління цим процесом та його обслуговування.

Основними принципами організації фінансово-господарського контролю є:

- організація контрольньо-моніторингового процесу (планування, спеціалізація, кооперація, пропорційність, спрямованість, паралельність, безперервність, ритмічність);
- організація управління контрольньо-моніторинговим процесом:
  - а) організаційно-технологічна підготовка (дослідницька фаза, технологічна фаза, організаційна фаза);
  - б) наукова організація праці (організація трудових процесів, організація робочих місць, забезпечення сприятливих умов праці, організація праці по

функціональному обслуговуванню робочих місць, нормування й матеріальне заохочення, розвиток професійних компетенцій);

- організація обслуговування контрольно-моніторингового процесу (технічна оснащеність засобами праці, забезпечення умов НОТ на робочих місцях, обслуговування робочих місць, забезпечення засобами комунікацій для збирання інформації, забезпечення технічної безпеки праці).

Здійснення контрольно-моніторингових процедур передбачає створення організаційного підґрунтя для інтенсифікації проведення контрольно-моніторингових процесів для ефективного впливу на оптимізацію господарської діяльності контрольованих підприємств й підрозділів. Для цього використовуються наступні способи організації:

1. Планування – розподіл контрольно-моніторингової роботи по тимчасових інтервалах (квартал, рік, стратегічний період) між підрозділами контрольно-моніторингового відділу (управління) з урахуванням обсягів роботи, чисельності працівників, забезпечення технікою й можливостями її використання [3].

2. Спеціалізація й кооперація засновані на суспільному поділу праці членів контрольної команди (групи), уповноважених на проведення комплексного контролю [3].

3. Технологічна спеціалізація й кооперація здійснюються керівником ревізійної групи з таким розрахунком, щоб у комплексі перевірити всю виробничу й фінансово-господарську діяльність контрольованого підрозділу, підприємства, об'єднання й підготувати проект організаційно-розпорядничої документації по ній у встановлений для цього строк.

4. Пропорційність передбачає дотримання правильного співвідношення енергооснащеності й виробничих площ між членами ревізійної групи з метою забезпечення пропорційності у виконанні контрольно-моніторингових процедур за всіма об'єктами контролю.

5. Паралельність у контрольно-моніторинговому процесі забезпечує одночасне паралельне виконання робіт із всієї програми комплексного контролю.

6. Спрямованість дозволяє раціонально організувати обробку результатів контролю по всіх напрямках виробничої й фінансово-господарської діяльності підприємств, об'єднань..

7. Безперервність є найважливішою умовою якості проведеного комплексного контролю господарської діяльності підприємств, що забезпечує якісне проведення контролю у встановлений термін.

8. Ритмічність – виконання контрольно-моніторингових процедур у встановлені календарним планом строки [4].

Організація управління контрольно-моніторинговим процесом полягає у взаємно погодженому виконанні технічної підготовки контрольно-моніторингового процесу й наукової організації праці працівників ревізійної групи, зайнятих у цьому процесі [4].

Організаційно-технологічна підготовка контрольно-моніторингового процесу включає дослідницьку, технологічну й організаційну фази.

На дослідницькій стадії виявляються недоліки в організації управління контрольно-моніторинговим процесом, вивчаються й узагальнюються передовий досвід і інновації, розробляються науково обґрунтовані методики й рекомендації з удосконалення контролю із застосуванням економіко-математичних методів тощо. Крім того, на цій стадії визначаються перспективи розвитку виробництва, які необхідні для визначення обсягу збирання й дослідження економічної інформації про господарські процеси, здійснюваних на підприємстві [4]. Завершується дослідницька фаза складанням технічного завдання для проектування й технологічної підготовки контрольно-моніторингового процесу. У технічному завданні вказуються: вид проектування контрольно-моніторингового процесу (індивідуальне, типове), проектування нової системи або вдосконалення діючої; місце застосування (підрозділ, підприємство); обсяг контрольно-моніторингових процедур або межі їх збільшення; технічні й економічні показники функціонування нової й удосконалення старої системи.

На технологічній – постановка завдань, що містять контрольно-моніторингові процедури, їхнє програмування й забезпечення пакетами прикладних програм – розробляються нові документи, що відображають результати контролю, на основі єдиної методології організації й обробки інформації. На цій фазі створюються інформаційні сукупності, які потім включаються в інформаційну систему й використовуються для автоматизованого вирішення завдань по контролю господарської діяльності підприємства, об'єднання.

До завдань по контролю господарської діяльності підприємства, об'єднання відносяться інвентаризація товарно-матеріальних цінностей, коштів і розрахункових відносин, контроль виконання товарообігу, плану виробництва і його забезпечення ресурсами, збалансованість ресурсів, відновлення кількісно-вартісного обліку товарів у роздрібній торгівлі й ін [3].

Організаційна фаза передбачає ефективне поєднання процесів живої праці з матеріальними елементами контрольно-моніторингового процесу з метою комплексного дослідження господарської діяльності підприємства, розкриття недоліків, виявлення резервів й їх найшвидшого використання. На цій фазі створюються організаційні моделі, що дозволяють графічно представити взаємозв'язок об'єктів контролю, джерел інформації, методичних прийомів виконання контрольно-моніторингових процедур.

Організаційні моделі ілюструють організаційні відносини у здійсненні контролю (розподіл відповідальності усередині ревізійної групи, порядок виконання контрольно-моніторингових процедур, взаємозв'язок інформаційних масивів тощо) без якісної характеристики. Організація праці в контрольно-моніторинговому процесі - це система прийомів, створених наукою й передовою практикою, за допомогою яких забезпечується правильна організація контрольно-моніторингових процедур і найбільш раціональне їхнє виконання [4]. Організація супроводу контрольно-моніторингових процедур передбачає технічне забезпечення засобами праці, створення умов для наукової організації діяльності кожного робочого місця та їх обслуговування, наявність

засобів зв'язку для отримання і опрацювання інформації, дотримання вимог техніки безпеки.

Викладені основні принципи наукової організації фінансовогосподарського контролю базуються на функціонуванні автоматизованих систем управління в харчовій галузі й інноваційних розробках, що сприяють раціональному господарюванню [4].

Функціонування економіки України в умовах сучасного ринку й міжнародної конкуренції зумовлює те, що деякі з її суб'єктів з різних причин не можуть підтримувати задовільним свій фінансовий стан й можуть стати банкрутами. Очевидно, що подальші зрушення у структурній трансформації економіки об'єктивно позначаються на втраті чималою кількістю виробників ринку збуту, а недостатність власних фінансових джерел для інноваційного розвитку, випуску конкурентоспроможних видів продукції відкинуть деякі підприємства за межу виживання. Багато підприємств мають нестійкий фінансовий стан, який при несприятливому розвитку подій також може поставити їх на грань банкрутства. Таким чином, потрібен конкретний опис критеріїв фінансовоекономічної стабільності й банкрутства виробництва, на основі врахування реального економічного стану. Тривалий час не вирішується питання законодавчої та нормативної бази описаних ситуацій, розробки чітких показників або конкретних критеріїв оцінки фінансового стану підприємств, які знаходяться в критичній ситуації, або ж окремих його процесів, наприклад, неплатоспроможності. Критерії фінансово-економічної стійкості чи так інакше пов'язані з проблемою наявності в підприємств власних коштів для виконання своїх зобов'язань перед державою чи партнерами, тобто з проблемою платоспроможності. Вона ж виступає вирішальною характеристикою фінансово-економічної стійкості підприємств, недопущення їх банкрутств [34]. Особливо важливе значення при наявності ринкової конкуренції має досягнення фінансово-економічної стабільності підприємств та її утримання. Вивчення ситуації в даному напрямку виявляють різні підходи до визначення змісту й шляхів досягнення фінансово-економічної стійкості. Зокрема, згідно з висновками одного з авторів, дані фінансово-економічної стабільності вказують на рівень захищеності капіталовкладень. Зазначені характеристики складаються з таких чинників: коефіцієнт власності (незалежності); частка коштів позики; співвідношення коштів власних і позики; питома вага власних коштів і короткострокової позички у вартості майна. Викликає сумнів твердження про те, що дані фінансово-економічної стабільності вказують лише на рівень захищеності капіталовкладень, що означає: така фінансово-економічна стабільність залежить виключно від боргових зобов'язань [5]. Базисом фінансово-економічної стійкості сучасного харчового підприємства є безперервний планомірний рух його грошових коштів у визначених обсягах й у часі. Кожен напрям використання коштів повинен мати відповідне джерело їх надходження.

Фінансово-економічна стабільність виробництва характеризується таким показником: обсяг власних і запозичених грошових коштів залучаються так, що фінансові надходження від роботи підприємства є достатніми для покриття

кредиторської заборгованості та своєчасного сплачування податків та інших платежів до бюджету.

Для діючого підприємства реально не існує початкової й кінцевої точки руху грошових потоків. Продукція продається або за готівку, або в кредит (можливе й її накопичення на складі). Продаж у кредит зумовлює дебіторську заборгованість, яка в кінцевому підсумку інкасується, перетворюючись у готівку чи в кошти на розрахунковому рахунку. Кінцевим результатом руху коштів підприємства є прибуток (збиток). Розмір коштів підприємства у порівнянні з його витратами й боргами й визначає його фінансову стійкість [5].

З метою забезпечення фінансово-економічної стабільності підприємств харчової промисловості важливим чинником стає розподіл прибуткових коштів за двома напрямками: сплата податків й інших видів обов'язкових відрахувань у державний і місцевий бюджети; залишки прибутку використовуються на потреби підприємства. Прибуток, який залишився для потреб підприємства, розподіляється таким чином: капітальні видатки, підвищення обсягу власних обігових коштів, матеріальне стимулювання працівників, соціальні проекти тощо. Аналіз прибутку для визначення його значення у забезпеченні фінансово-економічної стійкості харчового підприємства передбачає дослідження факторів, що впливають на розмір прибутку.

Література

1. Еволюція маркетингових відносин. Вступ до фаху. Хмельницький національний університет. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1053&T=2_2&lng=1&st=0
2. Технологія проведення моніторингових досліджень (Із досвіду роботи). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2013. 85 с. [Електронний ресурс]. (Режим доступу: <http://www.edu-postdiploma.kharkov.ua>.)
3. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. - 2-ге вид. Київ: Алерта, 2003. 485 с.
4. Погріщук Б.В., Марченко О.І. Планування і контроль на підприємстві. Підручник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidruchniki.com/92363/finans/naukova_organizatsiya_pratsi_vprovadzheniya_pidpriyemstvi
5. Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. Управління фінансовоекономічною безпекою підприємства: навч. посібник. Львів, 2011. 380 с.

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ПЕРІОДУ ПІДПРИЄМСТВА

Євтушевська О.О., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту
Галяс Т.В., магістрант кафедри обліку та аудиту
Одеська національна академія харчових технологій

У теорії та практиці економічної діяльності трактування категорії витрати не є однозначним. Це, насамперед, зумовлено використанням різних підходів

ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Купріна Н.М., к.е.н., доцент, Пчелянська Г.Б., ст. викладач, Мамаєва П.П., магістр, ОНАХТ, м. Одеса

88	РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ В СТАНОВЛЕННІ І РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	244
	Немченко В.В., д.е.н., проф., Румянцев І.В., аспірант ОНАХТ, м. Одеса	
89	ПРИНЦИПИ, ЗАВДАННЯ, ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	246
	Іванченкова Л.В., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса; Іванченков В.С., к.е.н., директор з економіки ТОВ «Чорноморська іграшка», м. Одеса	
90	Сутність та класифікація витрат періоду підприємства	251
	Євтушевська О.О., к.е.н., доцент, Галяс Т.В., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	
91	СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ АГРОПРОДОВОЛЬЧИМИ ТОВАРАМИ	256
	Антонюк П.О., к.е.н., с.н.с., ІПРЕЕД НАН України, Антонюк О.П., к.е.н., доцент, Головаченко Л.М., асистент, Баранюк Х.О. асистент, ОНАХТ, м. Одеса	
92	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	259
	Васьковська К.О., к.е.н., доцент, Шелега М.В., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	
93	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	261
	Мельник Ю.М., д.е.н., доцент, Дорошенко А.В., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	
94	СТАТИСТИКА ЦІНОУТВОРЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	264
	Ощепков О.П., к.е.н., доцент, Магденко С.О., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	
95	СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ МЕХАНІЗМІВ ПОЛЕГШЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	266
	Стасюкова К.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
96	ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКІСНОГО СТАНУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	268
	Ступницька Т.М., к.е.н., доцент, Орел А.С., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	
97	ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	271
	Тарасова О.В., к.е.н., доцент, Малиновська О.В., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	